

Proč opravujeme?

Zjištěný havarijní stav spočívá především v napadení většiny dřevěných píšťal (subbas, kryt, flétna) a vzdušnice aktivním červotočem, ve ztrátě tlaků na mnoha místech pneumatického systému (traktura, membrány, měch...), rozladění kovových píšťal zanesením i předchozími zásahy, vyřazení funkce klíčových rejstříků (flétna, gamba, kryt, salicionál, spojky...), ztrátě všech dynamických možností (kolektivy a spojky), popraskání více než stoleté a dosud nerestaurované klaviatury a v neposlední řadě v dosluhujícím ventilátoru, který je nutno vyměnit za moderní, bezhlučný i energeticky úsporný agregát. Kýženou opravu dle odborného posudku bude dozorovat také diecézní organolog.

Když se dílo podaří, zazní opravené varhany v plné síle a kráse na podsrpenské posvícení 9. října 2027.

Budete srdečně zváni!

červotočem napadené
vzdušnice pedálových
píšťal

Harmonogram a náklady opravných prací

- **1. etapa – hrací stůl (jaro-léto 2026)**
klaviatura, plstě, dorazy, korpus, kůže, konzervace, pedálnice, ventily a pneumatický systém
- **2. etapa – vzdušnice a píšťaly (zima 2026-jaro 2027)**
traktura (vzduchovody), čištění a oprava zinkových, cíno-olověných a dřevěných píšťal, ventilů, kožených membrán, rámu, rejstříkového aparátu, plstí, konzervace...
- **3. etapa – pedály a vzduchová soustava (jaro-léto 2027)**
dřevěné subbasové pedálové píšťaly, oprava měchu a vzduchovodů, bezhlučný ventilátor, příslušenství, regulace, intonace, ladění...

Celkové náklady (vč. DPH): 1 200 000 Kč

Váš dar pomůže zrestaurovat a ochránit podsrpenské varhany dle odborného posudku na příštích 50 let.

Symbolicky může být připomenut uvedením Vašeho jména v seznamu dárců na velké pamětní desce umístěné po dokončení opravy na zadní stěnu varhanní skříně.

Můžete si také adoptovat některou z více než 460 varhanních píšťal. Podrobnosti naleznete na sbírkové webové stránce: varhanypodsrp.cz

Libovolný příspěvek na transparentní účet číslo: 6760933329/0800

QR platba:

ZACHRAŇME

PODSRPENSKÉ VARHANY

Varhany jsou od nepaměti srdcem většiny českých a moravských kostelů. Naše země je považována za „varhanní velmoc“ či „ráj“. Cenný a originální nástroj je po desetiletích od posledních oprav ohrožen červotočem, vlhkem i degradací kožených membrán a měchu...

Přispějme proto společnými silami ke generální opravě varhan v poutním kostele Panny Marie Bolestné na Podsrpu.

Historie podsrpenských varhan

V kostele vysvěceném v říjnu 1774 stál na kůru původně větší nástroj z vinohradské varhanářské dílny Rejna-Černý. Byl dokončen r. 1903 a vynikal brilantním zvukem. Počátkem listopadu 1919 ovšem podlehl požáru poté, co po dušičkové mši zůstala na kůru hořet jedna ze svíček. Kostel zachránili pohotiví modlešovičtí hasiči. Kůr byl rychle opraven, kostel vymalován a na nový nástroj se ve sbírce složilo široké okolí. Podařilo se tehdy (1920) vybrat úctyhodných 30 000 prvorepublikových korun.

Nové varhany na Podsrpu zhotovil roku 1924 plodný žižkovský varhanář Emanuel Štěpán Petr (1853-1930). Tento v pořadí již 217. Petrův nástroj více než citlivě zapadl do vrcholně barokního prostoru kostela. Je romantického typu s výrazovými možnostmi dechového i smyčcového orchestru v novobarokní stylové skříni.

Z kronikářských pramenů víme o několika dílčích opravách varhan, z nichž asi nejpovedenější byla práce protivínského varhanáře Eduarda Hubeného v květnu 1939. Již méně zdařilé byly dílčí opravy v 60. a 80. letech 20. stol. a nakonec i nákladná oprava roku 1997, která, bohužel, nadlouho nezastavila aktivitu červotoče v dřevěných částech a nevyřešila ani ztráty tlaků v pneumatickém systému, což postupně vedlo k vyřazení klíčových rejstříků, spojek a dynamických možností (od piana přes forte až k majestátnímu plenu).

poškozené píšťaly
mixtury a oktávy

důsledky starších provizorních oprav

poškození traktury a pneumatických rozvodů

zátěžové cihly z panství maltézských rytířů

opotřebovaná stoletá klaviatura

V letech 2020-2022 proběhla zdařilá rekonstrukce strakonického kostela sv. Prokopa, jejíž součástí byla také generální oprava tamějších varhan – kvalitního nástroje vinohradské firmy Rejna-Černý z roku 1892. Pečlivou opravu nástroje provedl varhanář Peter Nožina, na něhož jsme se proto obrátili v únoru 2024 s prosbou o prohlídku a posudek stavu varhan v kostele Panny Marie Bolestné na Podsrpu. Výsledek byl očekávaný – havarijní stav nástroje...

Popis nástroje

Varhany disponují jedním manuálem v rozsahu čtyř a půl oktávy o sedmi rejstřících: kryt (8'), salicionál (8'), principál (8'), flétna (4'), gamba (8'), mixtura 2 2/3' 2x) a oktáva (4'). Doplnuje je pedálový subbas (16'). Dynamické možnosti podporují pedálová a oktávové spojky a kolektivy – piano, mezzoforte, forte a pleno. Cenná je také historizující novobarokní skříň rozdělená na tři prospektová pole se zinkovými píšťalami principálu. Systém je pneumatický, pohodlný pro hraní díky měkkosti a rychlé odezvě kláves, nicméně vysoce citlivý na udržení tlaků, funkci ventilů, kožený membrán či průchodnost olověných trubiček traktury. Vzduchem je zásobuje plovákový měch se zachovanou možností ručního (nožního) dmýchání. Raritou jsou zátěžové cihly s osmihrotými maltézskými křížky, které zajišťují protitlak na ploše měchu a pocházejí z řádové cihelny panství maltézských rytířů v Mutěnicích (19. stol.). Dle odborného posudku představují podsrpenské varhany příklad řemeslně vyzrálého a zdařilého stavitelského díla Emanuela Štěpána Petra, jehož zvukové kvality dodávají lesk mariánskému poutnímu místu.

ADOPTUJTE SI SVOU PÍŠŤALU!

“I malý dar může rozeznít velké dílo.“